

KURUMSAL DÜZENİN SINAVI: BOSNA HERSEK'TE YENİ BİR DÖNEM

SAVAŞ HOŞTAŞ

- **Bosna Hersek Merkez Seçim Komisyonu'nun Milorad Dodik'i görevden alma kararı, ülkenin anayasal düzeni ve kurumsal bütünlüğü açısından nasıl bir kırılma ya da yeniden inşa süreci başlatabilir?**
- **Yüksek Temsilcilik Ofisi'nin geniş yetkileri ve Türkiye'nin dengeli tutumu, Dodik sonrası dönemde Bosna Hersek'in istikrarını ve etno-siyasal uyumunu nasıl etkileyebilir?**

Bosna Hersek Merkez Seçim Komisyonu (CIK) tarafından alınan karar doğrultusunda, Sırp Cumhuriyeti (Republika Srpska – RS) Başkanı Milorad Dodik görevden uzaklaştırıldı. Yüksek Temsilcilik Ofisi'nin (OHR) kararlarına açık şekilde karşı gelmesi ve bu nedenle hakkında verilen hapis ile siyasi yasak kararlarının Temyiz Mahkemesi'nce onanması, sürecin hukuki dayanaklarını oluşturdu.

Bu gelişme, ülkenin siyasi yapısında yeni bir eşiğin aşılması anlamına geliyor. Bosna Hersek, üç kurucu halkın ortak iradesiyle inşa edilmiş karmaşık bir siyasi düzeni temsil ediyor. Bu düzenin işleyebilmesi, merkezî kurumlara duyulan saygıya ve entiteler arası karşılıklı anlayışa bağlıdır. Son karar, bu ilkelere yönelik uzun süredir biriken ihlallerin ardından gelen zorunlu ve gecikmiş bir müdahale niteliği taşıyor.

Milorad Dodik'in siyasi duruşu, uzun süredir federal düzenin sınırlarını aşan çıkışlara dayanıyor. RS'nin anayasal çerçeveden ayrılarak bağımsız bir yapıya dönüşmesi gerektiğine ilişkin açıklamaları, kamuoyunda sıkça karşılık bulsa da bu söylemler, Dayton Anlaşması'nın ruhunu aşındıran bir yön taşıyor. Dodik'in çeşitli dönemlerde kurduğu siyasi atmosfer, ortak yaşam fikrini örseleyen, 1992-1995 yılları arasında yaşanan trajik tecrübeleri hatırlatan bir dile kayma riskini içinde barındırıyor.

Görevden alınmasının ardından yaptığı sert açıklamalar, bu yönelimin hâlen sürdüğünü gösteriyor. Saraybosna merkezli kurumları hedef alan söylemler, siyasi bir eleştiriden öte, kurumsal meşruiyeti tartışmaya açan bir zemin yaratıyor. Bu bağlamda Bosna Hersek'in önümüzdeki dönemi, yalnızca seçim takvimi üzerinden değil; siyasi aktörlerin kurumsal düzene yaklaşımı üzerinden şekillenecektir.

90 gün içinde yapılması planlanan erken seçim, sadece sandık güvenliğini korumakla kalmayacak, aynı zamanda seçilecek isimlerin söylemlerini de merkeze alacak bir sınav niteliği taşıyacaktır. RS içerisindeki siyasal yapıların bu süreci nasıl yöneteceği ve uluslararası aktörlerin özellikle Batı'nın ve bölge ülkelerinin bu gelişmelere nasıl tepki vereceği, genel denge açısından belirleyici olacaktır.

Bu süreçte Türkiye'nin tutumu, istikrarın korunması bakımından kritik önemdedir. Türkiye, Bosna Hersek'in egemenliğini ve toprak bütünlüğünü her zeminde savunagelmiş bir ülkedir. Ankara, başta Saraybosna olmak üzere tüm taraflarla yapıcı diyalog yollarını açık tutarak, çatışmadan uzak, demokratik ve çoğulcu bir siyasal kültürün güçlenmesini desteklemektedir. Türkiye'nin, tarihî sorumluluğu ve bölgesel itibarı gereği, Bosna Hersek'in kurumsal barışını önceleyen her girişimde etkin bir kolaylaştırıcı rol üstlenmesi beklenmektedir.

Mevcut gelişmeler, ülkenin siyasal yapısına yönelik ciddi bir stres testi oluşturuyor. Dodik sonrası dönem, ancak hukuk devleti ilkelerine sadakat gösterildiği ve etnik temelli kutuplaşmaların önüne geçildiği ölçüde yapıcı bir mecraya girebilir. Tersine bir senaryoda, 1990'lı yılların acı hatıralarını güncelleyen bir söylem yeniden ivme kazanabilir.

Bosna Hersek için esas mesele, hastalıklı söylemlere sahip bir politikacının sahneden çekilmesi değil; ortak yaşam iradesinin yeniden kuvvetlendirilmesidir. Kurumlara saygı, söylemlerde sorumluluk ve komşuluk hukukuna bağlılık, bu çetin dönemi aşmanın temel unsurları olacaktır.